

Верховний
Суд

ЗВЕДЕНИЙ ДАЙДЖЕСТ
судової практики
Великої Палати
Верховного Суду

Рішення, внесені до ЄДРСР за
період із 01.01.2022 по 31.12.2022

ЗМІСТ

1. Справи, розглянуті з підстав існування виключної правової проблеми	3
1.1. Адміністративна юрисдикція	3
1.2. Господарська юрисдикція	3
1.3. Кримінальна юрисдикція	7
1.4. Цивільна юрисдикція	7
2. Справи, розглянуті з підстав необхідності відступу від правового висновку Верховного Суду України	9
2.1. Адміністративна юрисдикція	9
2.2. Господарська юрисдикція	10
2.3. Цивільна юрисдикція	10
3. Справи, розглянуті з підстав необхідності відступу від висловленого раніше правового висновку Верховного Суду	12
3.1. Господарська юрисдикція	12
3.2. Цивільна юрисдикція	20
4. Справи, розглянуті з підстав необхідності визначення юрисдикції	27
4.1. Справи, які підлягають розгляду в порядку адміністративного судочинства	27
4.2. Справи, які підлягають розгляду в порядку господарського судочинства	28
4.3. Справи, які підлягають розгляду в порядку кримінального судочинства	29
4.4. Справи, які підлягають розгляду в порядку цивільного судочинства	29
5. Окремі правові висновки Великої Палати Верховного Суду	30
5.1. Адміністративна юрисдикція	30
5.2. Господарська юрисдикція	30
5.3. Цивільна юрисдикція	31

1. Справи, розглянуті з підстав існування виключної правової проблеми

1.1. Адміністративна юрисдикція

Обмеження виплати пенсії, нарахованої особі в порядку, передбаченому Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», не може бути встановлено постановою Кабінету Міністрів України.

Пункти 1, 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 103 «Про перерахунок пенсій особам, які звільнені з військової служби, та деяким іншим категоріям осіб» та зміни до пункту 5 і додатка 2 Порядку № 45 є протиправними й такими, що не відповідають правовим актам вищої юридичної сили, а тому суди у період чинності цих норм постанови КМУ повинні застосовувати Закон України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», хоч ці норми й не були скасовані на момент спірних правовідносин.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 9 червня 2022 року у справі № 520/2098/19 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104942716>.

1.2. Господарська юрисдикція

Системний аналіз Закону України «Про іпотеку» (в редакції, чинній до внесення змін Законом України від 03 липня 2018 року № 2478-VIII) та Цивільного кодексу України дає підстави для висновку, що їхнє обмежене тлумачення у вигляді припинення основного зобов'язання внаслідок реалізації прав на один із способів забезпечення виконання зобов'язання за наявності інших забезпечень та, при цьому, неповному задоволенні вимог кредитора, є несумісним з призначенням інституту забезпечення виконання зобов'язань, його правовою природою і сутністю та суперечить принципам розумності, пропорційності і рівності сторін.

Буквальне застосування положень частини четвертої статті 36 Закону України «Про іпотеку» (в редакції, чинній до внесення змін Законом України від 03 липня 2018 року № 2478-VIII) щодо недійсності наступних вимог кредитора можливе виключно в тих випадках, коли належне та повне виконання основного зобов'язання було забезпечене лише одним способом забезпечення, і вказаний спосіб було реалізовано у повному обсязі в позасудовому порядку.

Частина четверта статті 36 Закону України «Про іпотеку» (в редакції, чинній до внесення змін Законом України від 03 липня 2018 року № 2478-VIII) передбачає недійсність наступних вимог кредитора, заявлених не до основного боржника, а щодо виконання боржником основного зобов'язання, що в цьому контексті слід розуміти як недійсність вимог, заявлених до усіх сторін як основного договору, так і забезпечувальних зобов'язань, закріплених в акцесорних договорах.

У випадку забезпечення виконання основного зобов'язання двома і більше предметами застави, основне зобов'язання не припиняється після звернення стягнення на всі предмети застави або на будь-який з них на вибір заставодержателя, якщо це не потягло повного задоволення його вимог та не закінчився строк на реалізацію права звернення стягнення на інші забезпечувальні зобов'язання.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 18 січня 2022 року у справі № 910/17048/17 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103133042>.

Передача на продаж у процедурі ліквідації активів (майна) банку, які перебувають у заставі, здійснюється у порядку, визначеному Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» та Положенням щодо організації продажу активів (майна) банків, що ліквідуються, затвердженого рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 24 березня 2016 року № 388, що не вимагає отримання Фондом згоди заставодержателя на продаж таких активів. Фонд у таких правовідносинах не є заставодавцем, оскільки здійснює спеціальні функції щодо задоволення вимог кредиторів неплатоспроможного банку, а відсутність згоди заставодержателя та/або її відкликання не є підставою недійсності проведених відкритих торгів або скасування їх результатів.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 9 лютого 2022 року у справі № 910/6939/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104728571>.

У правовідносинах з продажу активів (майна) неплатоспроможного банку у процедурі його ліквідації на торгах (аукціоні) протокол торгів, підписання якого має місце за результатами їх проведення, є за своєю правовою природою попереднім договором, за яким у сторін виникає обов'язок укласти відповідний договір купівлі-продажу у встановлений Положенням № 388 строк, і невиконання якого має наслідки для кожної зі сторін.

Для переможця торгів сплата вартості лота у встановлений строк є тією умовою, яка має бути виконана до підписання договору купівлі-продажу, оскільки її невиконання має наслідком втрату ним гарантійного внеску.

Натомість ухилення (невиконання обов'язку) банку від укладення основного договору купівлі-продажу з переможцем торгів за виконання тим обов'язку щодо сплати повної вартості лота та вчинення дій, що свідчать про зацікавленість в укладенні такого договору, має наслідком право переможця торгів вимагати укладення такого договору.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 9 лютого 2022 року у справі № 910/6939/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104728571>.

Належним способом захисту прав члена адвокатського об'єднання є вимога про визнання недійсними рішень президії та загальних зборів такого адвокатського об'єднання.

Скасування загальними зборами адвокатського об'єднання свого рішення не може бути підставою для відмови в задоволенні позову про визнання такого рішення недійсним. У разі визнання рішення недійсним судом воно не створює жодних юридичних наслідків з моменту його прийняття.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 1 лютого 2022 року у справі № 750/3192/14 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105248996>.

Відносини щодо обмеження прав членів адвокатського об'єднання, зокрема права на користування приміщеннями й іншим майном, на базі якого було організоване місце роботи адвоката-члена цього об'єднання, є такими, на які чинне законодавство України поширює судовий контроль.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 1 лютого 2022 року у справі № 750/3192/14 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105248996>.

Рішення Суду Європейського Союзу належить розцінювати як таке, що дає змогу встановити зміст положень актів законодавства Європейського Союзу, зазначених у статті 2 Закону України «Про ринок електричної енергії». Подібно до практики застосування рішень Європейського суду з прав людини врахуванню підлягають принципи, що впливають із його рішень щодо схожих питань, навіть якщо вони стосуються інших держав.

Те, що статтю 67 Договору про заснування Енергетичного Співтовариства передбачено подання Секретаріатом Енергетичного Співтовариства щорічних звітів Раді міністрів, не означає, що його офіційні висновки, оформлені іншим чином, ніж щорічний звіт, не можуть бути взяті до уваги з метою встановлення змісту актів законодавства ЄС, зазначених у статті 2 Закону України «Про ринок електричної енергії», та застосування положень цього Договору судами.

Встановлена плата за передачу щодо обсягів експортованої електричної енергії є за своєю природою і з урахуванням її структури такою, що має розцінюватися як захід, подібний до мита, встановлення якого не відповідає нормам статті 41 вказаного Договору й не є виправданим за пунктом 2 цієї статті.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 3 серпня 2022 року у справі № 910/9627/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105852859>.

Саме по собі невиконання посадовими особами банку приписів щодо здійснення розрахунків через кореспондентський рахунок НБУ, наведених у постанові НБУ про віднесення банку до категорії проблемних, за буквального змістом статті 38 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» не є підставою

для висновку про нікчемність спірного правочину, але встановлення судом цього факту поряд з іншими встановленими фактичними обставинами справи може свідчити про наявність таких підстав.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 11 січня 2022 року у справі № 910/10784/16 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105637695>.

Вартість добового небалансу, попередньо доведена оператором газотранспортної системи замовнику, підлягає уточненню. Остаточна плата за добовий небаланс розраховується на підставі маржинальної ціни природного газу, яка визначається на підставі вартості природного газу, придбаного / проданого оператором газотранспортної системи для балансуючих дій, з урахуванням величини коригування.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 2 листопада 2022 року у справі № 910/11273/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107558349>.

Спір про недійсність правочину, який має ознаки такого, що прикриває інший договір, наслідком учинення та виконання якого стало виведення грошових коштів боржника у процедурі банкрутства, повинен вирішуватися судом, який розглядає справу про банкрутство, й у межах провадження у справі про банкрутство відповідно до частини другої статті 7 Кодексу України з процедур банкрутства.

Досліджувати на предмет наявності ознак фродакторності в такому разі потрібно правочин, який сторони насправді хотіли вчинити, склад сторін такого правочину та юридично значимі дії цих сторін, мету такого правочину і результат (зміна, припинення прав, виконання зобов'язань тощо), якого прагнули досягнути сторони вчиненням юридично значущих дій.

Правочин, учинений за участю боржника з недобросовісною метою виведення його активів (майна) зі складу ліквідаційної маси для задоволення вимог окремого кредитора поза межами процедури банкрутства, може бути визнаний недійсним (фродакторним) як із підстав, передбачених статтею 42 КУзПБ, так і відповідно до статей 3, 13 ЦК України.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 7 вересня 2022 року у справі № 910/16579/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107140913>.

Способами захисту інтересу особи в правовій визначеності при виконанні договірних зобов'язань можуть бути: 1) визнання права позивача; 2) визнання відсутнім (припиненим) обов'язку позивача; 3) визнання відсутнім (припиненим) права вимоги відповідача. Такі способи захисту будуть належними, лише якщо така невизначеність триває, ініційований кредитором спір про захист його прав суд не вирішив і відповідне провадження не було відкрите.

Визнання припиненими зобов'язань боржника перед кредитором за кредитним договором є ефективним способом захисту інтересу боржника в правовій

визначеності, якщо боржник належним чином виконав зобов'язання за кредитним договором, зокрема і щодо використання отриманих кредитних коштів за встановленим цільовим призначенням, але кредитор не визнає такого виконання.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 19 жовтня 2022 року у справі № 910/14224/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107476264>.

Висновок Верховного Суду про незастосування певних норм права в певних правовідносинах по суті є висновком про застосування інших норм права в цих відносинах.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 7 вересня 2022 року у справі № 910/22858/17 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106841696>.

1.3. Кримінальна юрисдикція

У разі призначення експертизи слідчим, який не входить до складу визначеної в кримінальному провадженні слідчої групи, суд, вирішуючи питання про допустимість даних висновку експерта як доказів, повинен у межах доводів сторін перевірити, чи призвів спосіб призначення експертизи до порушення тих чи інших прав і свобод людини, передбачених Конвенцією про захист прав та основоположних свобод та/або Конституцією України.

У разі визнання доказів недопустимими суд має вмотивувати свої висновки про істотне порушення вимог кримінального процесуального закону, зазначивши, які саме конвенційні чи конституційні права і свободи підозрюваного, обвинуваченого або інших осіб були знівельовані, звужені чи обмежені та в чому це виразилося.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 31 серпня 2022 року у справі № 756/10060/17 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106141457>.

1.4. Цивільна юрисдикція

Визнання укладеним договором про пайову участь у розвитку інфраструктури населеного пункту за відсутності на час розгляду справи норми статті 40 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», яка зобов'язувала б замовника будівництва об'єкта укласти вказаний договір, не є належним способом захисту прав органу місцевого самоврядування.

У зв'язку з порушенням замовником будівництва зобов'язання про укладення договору про пайову участь у розвитку інфраструктури населеного пункту та сплати пайового внеску у органу місцевого самоврядування виникає право вимагати стягнення коштів на підставі статті 1212 Цивільного кодексу України.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 14 грудня 2021 року у справі № 643/21744/19 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102419275>.

При добросовісній поведінці потерпілої особи та доведеності, що нею здійснено розумних заходів для отримання відшкодування за рахунок страховика, а річний строк пропущено через незалежні від потерпілої особи причини, особа може отримати таке відшкодування, пред'явивши вимогу до страховика (страхової компанії) в судовому порядку протягом строку позовної давності.

Відповідальність за заподіяну потерпілому моральну шкоду, яка не охоплюється страховим відшкодуванням і полягає у його моральних стражданнях та інших немайнових втратах через спричинене з вини страхувальника ДТП, має бути співмірно компенсована останнім.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 14 грудня 2021 року у справі № 147/66/17 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102892553>.

Якщо сторона договору про відчуження майна, що є спільною власністю, або інша особа (зацікавлена особа) хоче отримати еквівалент вартості своєї частки у спільному майні, яке було відчужено без її згоди, вона має право подати позов про стягнення компенсації в розмірі частки відчуженого спільного майна, що є ефективним способом захисту без визнання правочину недійсним та застосування реституції. У цьому випадку важливим є встановлення на час вирішення спору ринкової вартості спільного майна, яке було відчужено, а в разі неможливості визначення такої вартості саме цього майна – ринкової вартості майна, подібного за якостями (технічними характеристиками) до відчуженого.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 22 вересня 2022 року у справі № 125/2157/19 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107706743>.

У разі закриття апеляційного провадження у зв'язку з відмовою особи, яка подала апеляційну скаргу, від цієї скарги інші учасники справи, які добросовісно реагували на відкриття апеляційного провадження поданням відзиву на апеляційну скаргу та понесли судові витрати (зокрема, витрати на професійну правничу допомогу), мають право на відшкодування таких витрат.

Те, що нормами ЦПК України не передбачено ухвалення додаткового рішення судом, який постановив ухвалу про закриття апеляційного провадження, не є підставою для відмови в задоволенні вимоги сторони про відшкодування понесених нею судових витрат.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 8 червня 2022 року у справі № 357/380/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104769594>.

Державна реєстрація права власності за іпотекодержателем не свідчить про суперечність зареєстрованому обтяженню – арешту майна на користь самого іпотекодержателя та не є порушенням пункту б частини першої статті 24 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»

у сукупності з пунктом 5 цієї ж частини (у правовідносинах, що виникли до 4 лютого 2019 року).

Позов про витребування нерухомого майна є належним способом захисту прав іпотекодавця, який вважає, що його право порушене державною реєстрацією права власності на предмет іпотеки за іпотекодержателем на підставі договору про задоволення вимог іпотекодержателя (відповідного застереження про задоволення вимог іпотекодержателя). Вимоги про скасування рішень, записів про державну реєстрацію права власності іпотекодержателя на таке майно не є необхідними для відновлення його права.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 13 липня 2022 року у справі № 199/8324/19 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105624089>.

2. Справи, розглянуті з підстав необхідності відступу від правового висновку Верховного Суду України

2.1. Адміністративна юрисдикція

ВП ВС відступила від правового висновку ВСУ та КАС ВС щодо зменшення відсоткового розміру суми грошового забезпечення при перерахунку пенсії, визначивши, що при перерахунку пенсії з 1 січня 2018 року відповідно до статті 63 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» на основі постанов Кабінету Міністрів України немає підстав для застосування механізму нового обчислення пенсії за нормами частини першої статті 13 цього Закону в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законів України з питань пенсійного забезпечення та соціального захисту військовослужбовців», яка застосовується саме при першому призначенні пенсії.

При перерахунку пенсії змінною величиною є лише розмір грошового забезпечення, з якого обчислюється розмір пенсії, натомість відсоткове значення розміру основної пенсії, яке було визначене при її призначенні, є незмінним.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 лютого 2022 року у справі № 200/7786/19-а можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104415081>.

ВП ВС відступила від правового висновку ВСУ щодо несумісності статусу фіктивного підприємства з легальною підприємницькою діяльністю, визначивши, що суб'єкт господарювання з ознаками фіктивності є правосуб'єктом, незважаючи на дефекти при його створенні або мету діяльності.

Вирок щодо посадової особи контрагента за статтею 205 КК України (фіктивне підприємство), а також ухвала про звільнення особи від кримінальної відповідальності за цією статтею у зв'язку із закінченням строків давності не можуть створювати преюдицію для адміністративного суду в податковому спорі при встановленні

реальності господарських операцій платника податків із таким контрагентом, якщо тільки суд кримінальної юрисдикції не встановив конкретні обставини щодо дій чи бездіяльності платника податків. Такі вирок або ухвала суду за результатами розгляду кримінального провадження мають оцінюватися адміністративним судом разом із наданими первинними документами й обставинами щодо наявності первинних документів, правильності їх оформлення, можливості виконання (здійснення) спірних господарських операцій, їхнього зв'язку з господарською діяльністю платника податків та можливого використання придбаного товару (робіт, послуг) у подальшій діяльності.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 7 липня 2022 року у справі № 160/3364/19 можна ознайомитися за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/105852864>.

2.2. Господарська юрисдикція

ВП ВС відступила від правового висновку ВСУ щодо можливості застосування до органу Державної казначейської служби України санкцій у вигляді пені, передбачених абзацом другим пункту 32.2 статті 32 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», визначивши, що відповідальність за несвоєчасне виконання платіжних доручень у вигляді пені, яку належить сплатити на користь отримувача (стягувача) на підставі абзацу другого пункту 32.2 статті 32 цього Закону, не може покладатися на юридичну особу, що здійснює обслуговування рахунку платника, тобто «банк платника» в розумінні вказаного Закону – Державну казначейську службу України.

Отримувач не позбавлений можливості відновити свої порушені права в порядку відшкодування шкоди, передбаченому абзацом четвертим пункту 32.2 статті 32 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні».

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 17 серпня 2022 року у справі № 910/10427/19 можна ознайомитися за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/105935911>.

2.3. Цивільна юрисдикція

ВП ВС підтримала правовий висновок ВСУ щодо застосування частини п'ятої статті 10 Закону України «Про захист прав споживачів», визначивши, що до спірних правовідносин споживача фінансових послуг та банку в разі невиконання банком рішення суду про стягнення відсотків за договором банківського вкладу підлягає застосуванню частина п'ята статті 10 Закону України «Про захист прав споживачів», яка передбачає нарахування пені. Базою нарахування пені слід вважати проценти на суму вкладу або дохід в іншій формі (статті 1058, 1061 ЦК України), що підлягає сплаті банком вкладникові за використання вкладу. Сума вкладу не може бути

врахована в базі нарахування пені відповідно до приписів частини п'ятої статті 10 Закону України «Про захист прав споживачів».

Набрання законної сили рішенням про присудження не змінює і не припиняє того зобов'язання, до примусового виконання обов'язку з якого присуджений боржник. Тому немає жодних підстав вважати, що в разі присудження відсотків за договором банківського вкладу за рішенням суду таке зобов'язання виникає не з договору, а з рішення суду про задоволення вимог вкладника.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 25 січня 2022 року у справі № 761/16124/15-ц можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103133074>.

ВП ВС відступила від правового висновку ВСУ щодо абсолютності права потерпілого в ДТП на відшкодування шкоди її заподіювачем, визначивши, що внаслідок заподіяння під час ДТП шкоди обов'язок виплатити відповідне відшкодування за Законом України «Про обов'язкове страхування цивільноправової відповідальності власників наземних транспортних засобів» виникає у страховика особи, яка застрахувала цивільну відповідальність (у визначених законом випадках – МТСБУ), та в особи, яка застрахувала цивільну відповідальність, якщо розмір завданої нею шкоди перевищує розмір страхового відшкодування, зокрема на суму франшизи, чи якщо страховик (МТСБУ) за законом не має обов'язку здійснити страхове відшкодування (регламентну виплату).

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 14 грудня 2021 року у справі № 147/66/17 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102892553>.

ВП ВС відступила від правового висновку ВСУ щодо порядку звернення з поданням державного / приватного виконавця про визначення частки майна боржника в майні, яким він володіє спільно з іншими особами, визначивши, що державний / приватний виконавець може звернутися з поданням про визначення частки майна боржника в майні, яким він володіє спільно з іншими особами, у порядку, передбаченому статтею 443 ЦПК України, виключно за відсутності спору про право.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 8 червня 2022 року у справі № 2-591/11 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105110382>.

ВП ВС відступила від правових висновків ВСУ та КЦС ВС щодо застосування частин четвертої і п'ятої статті 71 Сімейного кодексу України, частини другої статті 364 ЦК України, визначивши, що у спорі, в якому позивач (один із подружжя) просить суд припинити його / її (а не відповідача) право власності на частку у праві спільної сумісної власності подружжя на майно та виплатити грошову компенсацію вартості цієї частки, немає необхідності в отриманні згоди відповідача на таке

припинення права позивача, а також у внесенні відповідачем суми компенсації на депозитний рахунок суду.

У спорі, де про припинення своєї частки у праві спільної сумісної власності на неподільну річ та отримання відповідної компенсації на свою користь просить позивач, відповідач не втрачає права власності на неподільну річ, а стає її одноосібним власником. Факт відсутності в нього коштів для одномоментної виплати компенсації позивачеві не є ознакою надмірності тягаря з такої виплати.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 8 лютого 2022 року у справі № 209/3085/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105325146>.

У разі укладення орендодавцем договору оренди земельної ділянки з новим орендарем та реєстрації за ним права оренди ще до закінчення строку дії первинного договору оренди та до вичерпання встановленого первинним договором оренди строку для повідомлення первинним орендарем про своє бажання скористатися переважним правом щодо укладення цього договору оренди на новий строк, переведення прав та обов'язків орендаря або визнання недійсним договору оренди земельної ділянки, укладеного орендодавцем із новим орендарем, не є ефективними способами захисту переважного права первинного орендаря. Належним способом захисту є вимога про визнання укладеною додаткової угоди до договору оренди та про визнання відсутнім права оренди наступного орендаря.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 25 січня 2022 року у справі № 143/591/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104415080>.

3. Справи, розглянуті з підстав необхідності відступу від висловленого раніше правового висновку Верховного Суду

3.1. Господарська юрисдикція

ВП ВС відступила від правового висновку КЦС ВС щодо порядку здійснення заміни сторони виконавчого провадження правонаступником, якщо заява про заміну сторони подана після спливу строку пред'явлення виконавчого документа до виконання, визначивши, що в разі неможливості виконання судового рішення за відсутності підстав для поновлення строків для виконання наказу суду (виконавчого листа) або якщо судові рішення не підлягає виконанню у примусовому порядку через органи виконавчої служби, правонаступник не може бути замінений у виконавчому провадженні, яке не здійснюється.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 18 січня 2022 року у справі № 34/425 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102973874>.

ВП ВС відступила шляхом уточнення від правового висновку КАС ВС щодо порядку проведення оцінки нерухомого майна у виконавчому провадженні, визначивши, що проведення оцінки майна – об'єкта нерухомості повинно здійснюватися з обов'язковим призначенням для оцінки суб'єкта оціночної діяльності – суб'єкта господарювання відповідно до положень абзацу другої частини третьої статті 57 та статті 20 Закону України «Про виконавче провадження» на підставі постанови виконавця.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 20 липня 2022 року у справі № 910/10956/15 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105637736>.

ВП ВС відступила від правового висновку КГС ВС щодо застосування законодавства про мораторій на звернення стягнення на активи АТ «Укрзалізниця» за зобов'язаннями ДП «Донецька залізниця», визначивши, що пункт 11 частини першої статті 34, пункт 101 розділу XIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про виконавче провадження», пункти 51 і 52 розділу III «Перехідні та прикінцеві положення» Закону України «Про особливості утворення акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування», які встановлюють мораторій на звернення стягнення на активи АТ «Укрзалізниця» за зобов'язаннями ДП «Донецька залізниця», не суперечать нормам Конституції України та Конвенції про захист прав та основоположних свобод. Водночас запровадження такого мораторію покладає на державу позитивний обов'язок створити необхідні правові механізми, щоб затримка виконання рішень не була настільки надмірною, щоб призвести до порушення суті права, гарантованого статтею 6 Конвенції.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 7 вересня 2022 року у справі № 910/22858/17 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106841696>.

ВП ВС відступила від правового висновку КГС ВС щодо неможливості скасування судом постанов органів державної виконавчої служби / приватних виконавців, визначивши, що постанову державного / приватного виконавця про закінчення виконавчого провадження, ухвалену без урахування вимог закону, можна оскаржити в судовому порядку, а відновлення відповідних прав скаржника може бути ефективно здійснене в разі задоволення скарги та скасування такої постанови.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 листопада 2022 року у справі № 910/7310/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108086904>.

ВП ВС відступила від правового висновку КГС ВС щодо того, що належними й ефективними є способи захисту інтересу в правовій визначеності, які опосередковуються позовними вимогами про визнання недійсними електронних торгів (аукціону), протоколу електронного аукціону та договору, спрямованого на передання майнових прав (прав вимоги). ВП ВС зазначила, що визнання

правочину недійсним не є способом захисту інтересу в правовій визначеності. Такий інтерес може захищатися, зокрема, позовом про визнання права або позовом про визнання відсутнім права. Водночас захист інтересу в правовій визначеності є неналежним і неефективним, якщо право позивача є юридично захищеним.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 15 вересня 2022 року у справі № 910/12525/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106558719>.

ВП ВС відступила від правового висновку КЦС ВС щодо юрисдикції спору, ініційованого співвласником багатоквартирного будинку, щодо затвердження кошторису ОСББ, переліку та розміру внесків на утримання будинку, визначивши, що такий спір підлягає розгляду в порядку господарського судочинства.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 1 лютого 2022 року у справі № 910/5179/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103283361>.

ВП ВС відступила від правового висновку КГС ВС щодо розподілу судових витрат у справах за позовами прокурора в інтересах держави, визначивши, що, звертаючись із позовом в інтересах держави, прокурор є суб'єктом сплати судового збору, самостійно здійснює права та виконує обов'язки, пов'язані з розподілом судових витрат.

У вирішенні питання щодо розподілу судових витрат за наслідками розгляду справ, провадження в яких відкрито за позовом прокурора в інтересах держави в особі органу, уповноваженого здійснювати відповідні функції у спірних правовідносинах, позиція цього органу щодо заявленого прокурором позову не є вирішальним критерієм, оскільки прокурор бере участь у розподілі судових витрат нарівні з іншими учасниками справи.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 5 жовтня 2022 року у справі № 923/199/21 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106841700>.

ВП ВС відступила від правового висновку КЦС ВС про те, що позовна вимога про розірвання договору оренди землі є негаторним позовом, визначивши, що позов про розірвання договору оренди землі належить до зобов'язально-правових способів захисту, оскільки між сторонами є договірні відносини, а тому не може розглядатися як негаторний позов.

У разі використання орендарем земельної ділянки всупереч її цільовому призначенню орендодавець має право звернутися до суду з позовом, покликаним усунути нецільове використання земельної ділянки, зокрема і шляхом розірвання договору оренди землі, протягом строку дії договору оренди землі (та існування обумовленого таким договором обов'язку виконувати зобов'язання щодо цільового використання земельної ділянки).

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 2 листопада 2022 року у справі № 922/3166/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107510192>.

ВП ВС відступила від правового висновку КЦС ВС щодо дати набуття потерпілою особою права на відшкодування заробітку, втраченого внаслідок втрати чи зменшення професійної або загальної працездатності на підставі статей 1195, 1197 ЦК України, визначивши, що розмір відшкодування повинен визначатися з урахуванням встановленого потерпілому ступеня втрати професійної працездатності та з моменту заподіяння йому шкоди, а не з моменту встановлення інвалідності чи ступеня втрати професійної працездатності.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 5 жовтня 2022 року у справі № 906/1318/19 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107510193>.

ВП ВС відступила від правового висновку ОП КЦС ВС щодо можливості звільнення роботодавця від розрахунку при звільненні працівника внаслідок випадку або непереборної сили, визначивши, що обов'язок роботодавця виплатити працівнику заробітну плату не є відповідальністю в розумінні статті 617 ЦК України, від якої може бути звільнений роботодавець унаслідок випадку або непереборної сили.

Стаття 10 Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» щодо підтвердження настання обставин непереборної сили (форс-мажору), що мали місце на території проведення антитерористичної операції, не може застосовуватися до правовідносин з виплати заробітної плати.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 26 жовтня 2022 року у справі № 905/857/19 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107219912>.

ВП ВС уточнила правові висновки КГС ВС щодо порядку нарахування вартості необлікованої електричної енергії, визначивши, що пошкодження чи зрив пломб, відповідальність за збереження і цілісність яких відповідно до акта про пломбування покладено на власника (користувача) електроустановки або організацію, на території (у приміщенні) якої вони встановлені, є окремими порушеннями Правил користування електричною енергією (далі – ПКЕЕ), які полягають у невиконанні зазначеними суб'єктами передбаченого пунктом 3.3 і підпунктом 26 пункту 10.2 ПКЕЕ обов'язку зі збереження пломб. Це відповідно до пунктів 6.40, 6.41 ПКЕЕ і підпунктів 1, 2 пункту 2.1 Методики визначення обсягу та вартості електричної енергії, не облікованої внаслідок порушення споживачами правил користування електричною енергією, затвердженої постановою НКРЕ від 4 травня 2006 року № 562, є підставою для застосування її положень та нарахування вартості необлікованої електричної енергії (плати за поставлену електричну енергію).

ВП ВС відступила від правових висновків КЦС ВС щодо необхідності встановлення обставин безоблікового споживання електроенергії для застосування положень Методики та ПКЕЕ, визначивши, що положення підпункту 2 пункту 2.1 Методики слід тлумачити таким чином, що в разі виявлення вказаного в цьому підпункті порушення (відсутності встановлених пломб з відбитками тавр енергопостачальника на затискній кришці, інших пристроях і місцях,

що унеможливляють доступ до струмоведучих частин схеми обліку) підлягають застосуванню передбачені Методикою способи визначення вартості необлікованої електричної енергії без необхідності встановлювати, чи мало місце безоблікове споживання електричної енергії.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 5 жовтня 2022 року у справі № 906/513/18 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107140908>.

ВП ВС відступила від правового висновку КЦС ВС щодо змісту детального опису робіт (наданих послуг), виконаних адвокатом, необхідного для визначення розміру витрат на професійну правничу допомогу, визначивши, що учасник справи повинен деталізувати опис робіт (наданих послуг), виконаних адвокатом, лише тією мірою, якою досягається його функціональне призначення – визначення розміру витрат на професійну правничу допомогу з метою розподілу судових витрат. Надмірний формалізм при оцінюванні такого опису на предмет його деталізації, за відсутності визначених процесуальним законом чітких критеріїв оцінки, може призвести до порушення принципу верховенства права.

У разі встановленого договором фіксованого розміру гонорару сторона може доводити неспівмірність витрат у тому числі, але не виключно, без зазначення в детальному описі робіт (наданих послуг) відомостей про витрати часу на надання правничої допомоги. Зокрема, посилаючись на неспівмірність суми фіксованого гонорару зі складністю справи, ціною позову, обсягом матеріалів у справі, кількістю підготовлених процесуальних документів, кількістю засідань, тривалістю розгляду справи судом тощо.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 листопада 2022 року у постанові № 922/1964/21 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107706741>.

ВП ВС відступила від правового висновку КАС ВС щодо порядку призначення ліквідаційної комісії, якщо із заявою про ліквідацію юридичної особи звернувся орган державної влади, визначивши, що орган державної влади, який звернувся з позовом про ліквідацію юридичної особи, може бути призначений її ліквідатором, однак здійснити таке призначення має суд, який ухвалив рішення про припинення юридичної особи. За відсутності в судовому рішенні щодо припинення юридичної особи відомостей про призначення її ліквідатором органу державної влади, який ініціював такий судовий процес, цей орган не може самостійно призначити склад відповідної ліквідаційної комісії та/або виконувати функції ліквідатора юридичної особи, яка припиняється за його позовом.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 листопада 2022 року у справі № 911/3135/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107834207>.

ВП ВС відступила від правового висновку КАС ВС щодо строку заявлення кредиторських вимог до юридичної особи, що припиняється, визначивши, що відсутність у судовому рішенні про припинення юридичної особи (боржника) встановленого судом відповідно до частини третьої статті 105 ЦК України строку заявлення кредиторами своїх вимог не може слугувати підставою для його недотримання з огляду на те, що граничні межі цього строку визначені законом. Подання документів для державної реєстрації припинення юридичної особи (боржника) в результаті її ліквідації на підставі судового рішення про припинення юридичної особи, не пов'язаного з її банкрутством, раніше закінчення строку на заявлення вимог кредиторами є підставою для відмови в державній реєстрації.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 листопада 2022 року у справі № 911/3135/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/107834207>.

Особи, які після 4 жовтня 2021 року подають до суду документи в електронній формі з використанням підсистеми «Електронний суд», мають правомірні очікування, що розмір судового збору, який підлягає сплаті ними, у такому разі буде розрахований із застосуванням понижуючого коефіцієнта в розмірі 0,8, визначеного частиною третьою статті 4 Закону України «Про судовий збір».

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 листопада 2022 року у справі № 916/228/22 можна ознайомитися за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/108086905>.

Боржник в особі ліквідатора може під час ліквідаційної процедури заявити вимоги до осіб, унаслідок дій / бездіяльності яких йому було завдано збитків. Стягнення боржником збитків з органу ДВС, завданих втратою майна у виконавчому провадженні, якщо подія мала місце під час триваючої процедури неплатоспроможності боржника, вимагає врахування специфіки законодавчого врегулювання процедури банкрутства для встановлення як розміру збитків, так і причинно-наслідкового зв'язку між діями / бездіяльністю органу ДВС і настанням майнових втрат для боржника.

При вирішенні спорів про стягнення на користь боржника збитків, завданих втратою (пошкодженням) його майна, яке підлягало включенню до ліквідаційної маси, суди мають дослідити: наслідки вибуття майна (предмета застави, іпотеки) із власності боржника перебували в причинно-наслідковому зв'язку з неправомірними діями / бездіяльністю органу ДВС чи стали результатом звернення стягнення на це майно як на предмет застави й отримали схвалення суду в процедурі банкрутства відповідно до частини шостої статті 41 КУзПБ за результатом розгляду спору про грошові вимоги кредитора-заставодержателя у процедурі банкрутства, незважаючи на непогодження ліквідатора боржника зі способом вибуття майна боржника до кредитора-заставодержателя.

Ухвалення попереднього судового рішення про визнання протиправними дій / бездіяльності державного виконавця не є обов'язковим для вирішення іншої справи,

в якій розглядаються позовні вимоги про відшкодування шкоди, завданої такими діями, оскільки законодавство не містить обмежень у засобах доказування обставин, що можуть свідчити про протиправність діянь державного виконавця, а господарський суд може самостійно встановити наявність чи відсутність складу відповідного цивільного правопорушення, яке стало підставою для звернення до суду, шляхом оцінювання наданих сторонами доказів.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 листопада 2022 року у справі № 910/6355/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107732483>.

За своєю правовою природою виплата Фондом гарантування вкладів фізичних осіб кредиторів банку, що за рішенням Національного банку України підлягає виведенню з ринку фінансових послуг, передбаченої законом суми як гарантованої державою частини депозитного вкладу кредитора є виконанням цим Фондом зобов'язань банку на користь його кредитора. Такі правовідносини регулюються положеннями частини першої статті 528 ЦК України. У разі скасування рішення НБУ щодо виведення банку з ринку як фінансової установи відшкодування сплачених коштів повинно відбуватися на підставі положень статті 1212 ЦК України.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 15 лютого 2022 року у справі № 910/6175/19 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104827808>.

Об'єкт незавершеного будівництва, збудований на земельній ділянці, що на час будівництва не була відведена для цієї мети, є об'єктом самочинного будівництва, на який особа, що здійснила самочинне будівництво, не набуває право власності.

Державна реєстрація права власності на такий об'єкт недобросовісним набувачем не означає виникнення права власності на цей об'єкт, а тому така особа не може претендувати на набуття земельної ділянки під цим будівництвом у власність чи користування в неконкурентний спосіб на підставі абзацу другої частини другої статті 134 ЗК України.

Договір купівлі-продажу земельної ділянки, на якій розміщений такий об'єкт самочинного будівництва, укладений без дотримання конкурентних засад, є нікчемним згідно зі статтею 228 ЦК України як такий, що спрямований на незаконне заволодіння земельною ділянкою комунальної власності.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 20 липня 2022 року у справі № 923/196/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105852862>.

Вимога про скасування реєстраційних дій, вчинених державним реєстратором у ЄДР на виконання судового рішення, про скасування запису про державну реєстрацію юридичної особи, створеної внаслідок злиття двох юридичних осіб, є неналежним способом захисту прав кредитора та іпотекодержателя майна такої

юридичної особи. Захист його майнових прав має здійснюватися поза межами провадження з оскарження реєстраційних дій шляхом ініціювання окремого позову.

Скасування за судовим рішенням, яке набрало законної сили, реєстраційного запису в ЄДР про створення юридичної особи не має наслідком фактичного припинення такої особи. Рішення про її припинення, зокрема шляхом ліквідації, ухвалюють її учасники (суд, відповідний державний орган). Воно є передумовою для проведення процедури ліквідації юридичної особи в порядку, визначеному статтею 111 ЦК України, статтею 25 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців», із подальшим унесенням до ЄДР запису про припинення юридичної особи, зокрема за наслідком спрощеної процедури після 1 липня 2004 року.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 20 липня 2022 року у справі № 806/5244/15 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105637710>.

Вимога про визнання недійсними результатів аукціону з продажу заставного майна боржника та договору купівлі-продажу, укладеного за результатами аукціону, є неналежним способом захисту прав та інтересів банку – іпотекота заставодержателя, який не був учасником аукціону і який вважає, що переможець аукціону набув право власності на заставне майно, якого не міг набути (зокрема, через те, що аукціон відбувався під час дії судової заборони / зупинення дії ухвали суду про надання згоди на продаж заставного майна). У такому разі банк має право витребувати в інтересах боржника заставне майно в переможця аукціону на підставі статті 1212 ЦК України (якщо це майно буде відчужене третій особі – витребувати його від неї на підставі статей 387, 388 ЦК України), обґрунтовуючи свої вимоги тим, що підписаний боржником із переможцем аукціону договір купівлі-продажу не міг бути достатньою правовою підставою для набуття заставного майна таким переможцем.

Рішення суду про витребування нерухомого майна із чужого володіння є підставою для внесення запису про державну реєстрацію за боржником права власності на нерухоме майно, зареєстроване в цьому реєстрі за переможцем аукціону, до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно незалежно від того, відбувається таке витребування в порядку віндикації (статті 387–388 ЦК України), чи в порядку, визначеному для повернення майна від особи, яка набула його за рахунок іншої особи без достатньої правової підстави (статті 1212–1215 ЦК України), чи в порядку примусового виконання обов'язку в натурі (пункт 5 частини другої статті 16 ЦК України).

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 6 липня 2022 року у справі № 914/2618/16 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107064709>.

Судове рішення про стягнення заборгованості з основного боржника за зобов'язаннями, ухвалене після завершення процедури виділу з такого боржника новоствореної юридичної особи, не може мати преюдиційного значення для останньої щодо її прав та обов'язків як субсидіарного боржника і не може бути підставою для заміни основного боржника у виконавчому документі на двох боржників – основного боржника та субсидіарного.

Водночас кредитор не позбавлений можливості звернутися до суду з окремим позовом до новоствореної юридичної особи як до субсидіарного боржника за зобов'язаннями, які виникли в первісного боржника до завершення процедури виділу.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 20 квітня 2022 року у справі № 910/2615/18 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104292231>.

Висновки щодо застосування норм права, викладені в постановах Верховного Суду, підлягають врахуванню іншими судами при вирішенні подібних спорів незалежно від того, направлено цією постановою справу на новий розгляд чи завершено розгляд справи.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 7 вересня 2022 року у справі № 910/22858/17 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106841696>.

3.2. Цивільна юрисдикція

ВП ВС відступила від правового висновку ОП КЦС ВС щодо строку звернення працівника до суду з позовом про стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу в разі визнання звільнення незаконним та поновлення працівника на роботі, визначивши, що середній заробіток за час вимушеного прогулу є, по суті, неотриманою заробітною платою за невиконання трудової функції не з вини працівника, на яку поширюються норми законодавства про оплату праці.

Працівник має право звернутися до суду з позовом про стягнення цього середнього заробітку без обмеження будь-яким строком згідно із частиною другою статті 233 КЗпП України та не позбавлений права після ухвалення судового рішення про поновлення його на роботі надалі звернутися до суду з позовом про стягнення на його користь середнього заробітку за час вимушеного прогулу.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 8 лютого 2022 року у справі № 755/12623/19 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103893132>.

ВП ВС відступила від правового висновку КАС ВС щодо юрисдикційності розгляду заяви про заміну сторони виконавчого провадження, відкритого

на виконання виконавчого напису нотаріуса, визначивши, що така заява підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 12 жовтня 2022 року у справі № 183/4196/21 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107140909>.

ВП ВС відступила від правового висновку ВС щодо можливості заміни сторони виконавчого провадження, якщо виконавче провадження закінчене, визначивши, що в разі закінчення виконавчого провадження заявник, що звертається із заявою про заміну сторони виконавчого провадження, повинен поставити перед судом питання щодо відновлення виконавчого провадження (оскарження постанови про закінчення виконавчого провадження). За відсутності підстав для відновлення закінченого виконавчого провадження немає і підстави для процесуального правонаступництва.

Якщо ж виконавче провадження не закінчене, але виконавчий документ був повернутий стягувачу без виконання, у його правонаступника є можливість отримати право на повторне звернення з виконавчим документом до виконання за умови дотримання строків звернення виконавчого документа до виконання. Якщо ці строки пропущені, то разом із питанням процесуального правонаступництва заявник повинен звернутися із заявою про поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання. За відсутності підстав для поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання немає і підстави для процесуального правонаступництва.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 8 лютого 2022 року у справі № 2-7763/10 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104076441>.

ВП ВС відступила від правового висновку КЦС ВС щодо можливості накладення арешту на кошти заробітної плати боржника, розміщені на банківському рахунку, визначивши, що не може бути накладений арешт на кошти, що становлять заробітну плату боржника, після фактичного здійснення утримань із неї за виконавчими документами й на всі кошти заробітної плати боржника поза межами дозволених законом розмірів відрахувань із такої заробітної плати, а якщо такий арешт накладений, то він має бути знятий. Водночас на кошти, які перебувають на рахунках та які не є коштами, що становлять заробітну плату, таке обмеження не розповсюджується.

У разі коли на стадії накладення арешту на грошові кошти боржника – фізичної особи, що перебувають на рахунку боржника та є його заробітною платою, виконавцю не вдалося виявити правову природу (статус) цих грошових коштів як коштів, на які накладення арешту заборонено законом, то арешт на такі грошові кошти підлягає зняттю на підставі відповідного повідомлення банку чи заяви

боржника з наданням ним відповідних документів на підтвердження цього та/або за результатами перевірки зазначених звітів.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 20 квітня 2022 року у справі № 756/8815/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104728588>.

ВП ВС уточнила власний правовий висновок щодо процесуальної форми звернення державного / приватного виконавця за вирішенням питання про визначення частки майна боржника у спільному майні, визначивши, що в разі якщо наявний спір щодо визначення частки боржника у спільному майні, звернення виконавця до суду завжди за своєю суттю має характер позовної заяви (незалежно від її назви), яка подається в порядку позовного провадження, а не в порядку, передбаченому статтею 443 ЦПК України.

Якщо під час розгляду подання виконавця чи скарги в порядку, передбаченому статтею 443 ЦПК України, суд дійде висновку про наявність спору про право, який вирішується в порядку позовного провадження, суд залишає подання чи скаргу без розгляду й роз'яснює заявнику, що він має право подати позов на загальних підставах, або ж закриває провадження у справі, якщо порушені правила про юрисдикцію спору.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 8 червня 2022 року у справі № 2-591/11 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105110382>.

ВП ВС відступила від правового висновку КЦС ВС щодо відмови у відшкодуванні моральної шкоди, завданої терористичним актом, з одночасним присудженням компенсації за невиконання державою позитивного матеріального обов'язку запровадити компенсаційний механізм за пошкоджене майно, визначивши, що самі по собі факти загибелі людей на підконтрольній державі території, тобто на тій, на якій вона здійснює юрисдикцію в розумінні статті 1 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (зокрема, у межах її кордонів у періоди проведення АТО, ООС), не означають автоматичне порушення гарантій права на життя за статтею 2 вказаної Конвенції. Держава-учасниця несе відповідальність лише за власні дії чи бездіяльність щодо виконання негативних і позитивних (матеріальних, процесуальних) обов'язків із гарантування конвенційних прав кожному, хто перебуває під її юрисдикцією.

У кожному випадку звернення з позовом про відшкодування Державою Україною шкоди (майнової, моральної), завданої терористичними актами в періоди проведення АТО, ООС, суди мають з'ясувати: (а) підстави позову (обставини, якими обґрунтована позовна вимога); (б) чи мала Держава Україна в сенсі статті 1 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод юрисдикцію щодо гарантування прав і свобод на тій території, на якій, за твердженням позивача, відбулося порушення; (в) якщо мала юрисдикцію, то чи виконала свої конвенційні

обов'язки з такого гарантування (якщо мало місце невиконання або неналежне виконання конкретного обов'язку, то в чому воно полягало, якими були наслідки цього та причинно-наслідковий зв'язок між ними й невиконанням чи неналежним виконанням відповідного обов'язку); (г) чи є підтвердження всіх цих фактів (належні, допустимі, достовірні та достатні докази).

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 12 травня 2022 року у справі № 635/6172/17 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104728593>.

ВП ВС відступила від правового висновку КЦС ВС щодо можливості встановлення у кредитному договорі комісії за обслуговування кредиту, визначивши, що умова договору про споживчий кредит, укладеного після набуття чинності Законом України «Про споживче кредитування» (10 червня 2017 року), щодо оплатності інформації про стан кредитної заборгованості, яку споживач вимагає один раз на місяць, є нікчемною відповідно до частин першої та другої статті 11, частини п'ятої статті 12 Закону України «Про споживче кредитування».

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 13 липня 2022 року у справі № 496/3134/19 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105423479>.

ВП ВС відступила від правового висновку КЦС ВС щодо нікчемності умов кредитного договору про плату за управління кредитом, визначивши, що умова договору про надання споживчого кредиту, укладеного до 13 січня 2006 року, стосовно встановлення додаткової плати (комісії) за обслуговування споживчого кредиту є оспорюваною. Таку умову суд може визнати недійсною, зокрема через невідповідність частині першій статті 203 ЦК України (пункту 6 частини першої статті 3, частині третій статті 509 ЦК України, частині першій статті 21 Закону України «Про захист прав споживачів» у редакції, чинній до 13 січня 2006 року, частині третій статті 55 Закону України «Про банки і банківську діяльність»).

Зобов'язання кредитора перерахувати заборгованість за договором (аналогічно, як і списати якусь її частину, якої стосується спір) – це належний спосіб захисту прав боржника, якщо він не має наміру сплачувати борг, бо не згоден із визначеним кредитором розміром, а кредитор на вимогу боржника суму заборгованості не перераховує та не звертається до суду за її стягненням.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 13 липня 2022 року у справі № 363/1834/17 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105852863>.

ВП ВС відступила від правового висновку КЦС ВС й уточнила правовий висновок КГС ВС щодо порядку звернення стягнення на предмет застави, визначивши, що суд може застосувати такий спосіб звернення стягнення, як передача рухомого майна, що є предметом забезпечувального обтяження, у власність обтяжувача в рахунок виконання забезпечуваного обтяженням зобов'язання в порядку,

встановленому Законом України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень».

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 13 липня 2022 року у справі № 645/6151/15-ц можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105624086>.

ВП ВС підтримала правовий висновок КЦС ВС щодо застосування частини четвертої статті 36 Закону України «Про іпотеку» (у редакції, чинній до введення в дію Закону № 2478-VIII), визначивши, що після завершення позасудового врегулювання спору та звернення стягнення на майно, передане в іпотеку, будь-які наступні вимоги іпотекодержателя щодо виконання боржником основного зобов'язання є недійсними й підстав для звернення стягнення на інше майно, що перебуває в іпотеці, або стягнення коштів із боржника немає.

Частина четверта статті 36 Закону України «Про іпотеку» (у редакції, чинній до введення в дію Закону № 2478-VIII) вказує на недійсність будь-яких наступних вимог іпотекодержателя щодо виконання саме боржником основного зобов'язання після завершення позасудового врегулювання шляхом звернення стягнення на іпотечне майно, передане в іпотеку саме боржником, за відсутності інших забезпечувальних договорів.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 22 лютого 2022 року у справі № 761/36873/18 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104728577>.

ВП ВС відступила від правового висновку КГС ВС щодо процесуального правонаступництва нового кредитора за договором іпотеки у спорі про визнання недійсним укладеного первісним кредитором договору про розірвання того ж договору іпотеки, визначивши, що якщо до моменту відступлення права вимоги за договором іпотеки новому кредитору сторони цей договір розірвали, а потім виник спір щодо дійсності правочину про таке розірвання, то факт укладення оспорюваного договору про розірвання договору іпотеки до моменту відступлення права вимоги за цим договором іпотеки не є перешкодою для процесуального правонаступництва кредитора.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 8 лютого 2022 року у справі № 761/13017/16-ц можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105248995>.

ВП ВС відступила від правового висновку КЦС ВС щодо отримання новим іпотекодержателем дубліката договору іпотеки від нотаріуса (у правовідносинах, що склалися до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про нотаріат» щодо усунення законодавчих колізій та прогалин» 8 серпня 2020 року), визначивши, що новий іпотекодержатель, який у встановленому порядку замінив первісного в зобов'язанні за договором іпотеки, має право на отримання в нотаріуса дубліката договору іпотеки. Обставини заміни сторони

в зобов'язанні, зокрема переходу права іпотекодержателя від первісного до нового, потрібно встановлювати в конкретній справі на підставі належних, допустимих, достовірних і достатніх доказів.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 26 жовтня 2022 року у справі № 210/2257/19 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107105869>.

ВП ВС відступила від власного правового висновку і правового висновку ВСУ щодо належного способу захисту прав та інтересів поручителя, визначивши, що позовна вимога про визнання договору поруки припиненим є неналежним способом захисту прав та інтересів поручителя, який стверджує про зміну основного зобов'язання без його згоди, внаслідок чого збільшився обсяг його ж відповідальності.

Для захисту інтересу від юридичної невизначеності, якщо ця невизначеність триває, суд не розглядає ініційований кредитором для захисту його прав спір із боржником і не вирішив цей спір раніше, поручитель може звернутися до суду з позовом про визнання відсутності права вимоги кредитора за договором поруки (визнання його права припиненим), зокрема про визнання поруки припиненою, і такий спосіб захисту буде належним та ефективним. У разі задоволення цього позову суд у резолютивній частині визнає відсутнім право вимоги кредитора за договором поруки, зокрема визнає поруку припиненою, а не припиняє поруку.

Якщо особа звернулася до суду з вимогою про визнання договору поруки припиненим, хоча її мета, підстави позову, надані докази вказують, що ця особа, захищаючи інтерес, спрямований на усунення юридичної невизначеності у відносинах із кредитором, прагне визнати припиненою саме поруку, а не відповідний договір, то неточне формулювання позовної вимоги згідно з принципом *jura novit curia* («суд знає закони») не перешкоджає суду за наявності для цього підстав визнати припиненою поруку.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 22 вересня 2022 року у справі № 462/5368/16-ц можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106558740>.

ВП ВС відступила від власного правового висновку та правового висновку КЦС ВС і ВСУ щодо юрисдикції суду у спрах щодо оскарження особами з-поміж військовослужбовців рішень, дій чи бездіяльності відомчих житлових (житлово-побутових, з контролю за розподілом житла) комісій, визначивши, що такі спори пов'язані з проходженням військової служби як різновиду публічної служби, а тому підлягають розгляду в порядку адміністративного судочинства.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 8 червня 2022 року у справі № 362/643/21 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105301901>.

ВП ВС конкретизувала правові висновки ККС ВС та КЦС ВС щодо застосування частини другої статті 1188 ЦК України, визначивши, що припис частини другої статті 1188 ЦК України щодо відшкодування шкоди, завданої внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки третім особам, застосовний не тоді, коли встановлена вина кожного з власників (володільців) транспортних засобів, унаслідок взаємодії яких завдана шкода третій особі (тобто не тоді, коли встановлено невжиття залежних від цих власників (володільців) заходів для запобігання заподіяння такої шкоди), а тоді, коли поведінка кожного з власників (володільців) була неправомірною (зокрема, якщо кожен із них порушував правила безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту, у зв'язку із чим відбулася вказана взаємодія та була завдана шкода третій особі). Встановлення неправомірності діяння кожного з власників (володільців), які спільно завдали шкоди третій особі внаслідок взаємодії джерел підвищеної небезпеки, достатньо для покладення на цих власників (володільців) солідарного обов'язку з відшкодування шкоди.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 29 червня 2022 року у справі № 477/874/19 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106264704>.

ВП ВС відступила від правового висновку КЦС ВС щодо вирішення колізії між приписами статті 1198 ЦК України та статті 25 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів», визначивши, що розмір доходу від підприємницької діяльності, втраченого фізичною особою – підприємцем за час тимчасової непрацездатності, слід визначати на підставі статті 1198 ЦК України

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 29 червня 2022 року у справі № 477/874/19 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106264704>.

Позов, який пред'являє особа, яка не була учасником правочину про визнання правочину недійсним, повинен бути пред'явлений до всіх учасників такого правочину. Встановивши факт пред'явлення позову до неналежного відповідача, відсутність клопотань про заміну первісного відповідача належним відповідачем або залучення до участі у справі співвідповідача, суд відмовляє в задоволенні позову саме через неналежність відповідача, зокрема через те, що не всі сторони правочину є сторонами справи. Так само суд діє, якщо предметом правочину є майно, яке належить кільком особам на праві спільної власності, залучаючи відповідно до вимог ЦПК України до участі у справі співвідповідачами (належними відповідачами) усіх співвласників

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 22 вересня 2022 року у справі № 125/2157/19 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107706743>.

У разі нездійснення страхової діяльності, позбавлення ліцензії та/або виключення страховика зі складу Моторного (транспортного) страхового бюро України страховик

зобов'язаний виконати всі договірні зобов'язання з відшкодування шкоди за договорами обов'язкового страхування цивільної відповідальності, укладеними до цього.

МТСБУ має зобов'язання на відшкодування шкоди замість страховика лише в разі визнання його банкрутом та/або ліквідації як юридичної особи за умови недостатності коштів і майна страховика для здійснення страхових виплат.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 22 лютого 2022 року у справі № 201/16373/16-ц можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104827809>.

Якщо обидві сторони виконували договір оренди (найму) будівлі (зокрема, орендар користувався майном і сплачував за нього, а орендодавець приймав платежі), то кваліфікація договору як неукладеного виключається, такий договір оренди вважається укладеним та може бути оспорюваним (за відсутності законодавчих застережень про інше).

Власник будівлі, який заперечує факт укладення договору, як і його виконання, може спростовувати такий факт не шляхом подання окремого позову про недійсність договору оренди (найму) будівлі, а під час вирішення спору про захист права, яке він вважає порушеним. Зокрема, у разі зайняття нежитлового приміщення фактичним користувачем (тимчасовим володільцем) ефективним способом захисту права власника нежитлового приміщення є усунення перешкод у користуванні належним йому майно (негаторний позов). Відповідний висновок про неукладеність спірного договору суд викладає в мотивувальній частині судового рішення.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 26 жовтня 2022 року у справі № 227/3760/19-ц можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107219918>.

Вимога про відшкодування моральної шкоди, завданої незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури й суду, розмір якої перевищує мінімально встановлений законом, може бути подана в будь-якій формі з дотриманням необхідних, передбачених статтею 175 ЦПК України елементів у позовному провадженні. Позивачем у цих справах повинна бути потерпіла особа, а відповідачем – держава в особі відповідного органу.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 8 лютого 2022 року у справі № 201/10234/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104076189>.

4. Справи, розглянуті з підстав необхідності визначення юрисдикції

4.1. Справи, які підлягають розгляду в порядку адміністративного судочинства

Позовні вимоги вкладника до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб про стягнення відповідно до частини другої статті 625 та статті 22 ЦК України відшкодування майнової та моральної шкоди за прострочення грошового зобов'язання з виплати гарантованого відшкодування за договором вкладу пов'язані з необхідністю

дослідження бездіяльності Фонду, тому мають розглядатися в межах одного провадження за правилами адміністративного судочинства.

На правовідносини між Фондом гарантування вкладів фізичних осіб та вкладником з приводу виплати гарантованого відшкодування вкладнику неплатоспроможного банку не поширюється дія Закону України «Про захист прав споживачів», а відтак за прострочення грошового зобов'язання з виплати гарантованого відшкодування за договором вкладу пеня відповідно до частини п'ятої статті 10 цього Закону не нараховується.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 4 травня 2022 року у справі № 761/28949/17 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104728587>.

4.2. Справи, які підлягають розгляду в порядку господарського судочинства

Спір за позовом НАЗК про припинення дії контракту, укладеного АТ «НАК «Нафтогаз України» з головою правління з порушенням обмежень, передбачених частиною першою статті 26 Закону України «Про запобігання корупції», пов'язаний з діяльністю АТ «НАК «Нафтогаз України» й управлінням ним, а тому підлягає розгляду в порядку господарського судочинства.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 9 листопада 2022 року у справі № 761/25659/21 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108086911>.

Характер правовідносин, з яких виник спір щодо оскарження дій АТ «Укрзалізниця», що стосуються питань організації та планування господарської діяльності з перевезення вантажів, та їх суб'єктний склад вказує на юрисдикцію господарських судів.

Належним способом захисту прав власника напіввагонів – суб'єкта господарювання, втрачених внаслідок запровадження АТ «Укрзалізниця» тимчасових обмежень (конвенційних заборон) на здійснення перевезень вантажів, є позовні вимоги про відшкодування шкоди, які підлягають розгляду у порядку господарського судочинства.

Позовні вимоги в частині визнання протиправними дій АТ «Укрзалізниця» щодо прийняття відповідних розпоряджень не підлягають судовому розгляду, а питання правомірності чи неправомірності дій АТ «Укрзалізниця» підлягають з'ясуванню в межах розгляду вимог про відшкодування шкоди, а не як окрема позовна вимога.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 11 січня 2022 року у справі № 904/1448/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103056943>.

Спір за позовом адвоката про оскарження дій уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб щодо ненадання відповіді на адвокатський

запит, поданий у зв'язку з наданням правової допомоги юридичній особі в судовій справі, який стосується інформації стосовно її кредитних договорів із банком і не містить посилань на Закон України «Про доступ до публічної інформації», не є публічно-правовим, а тому підлягає розгляду в порядку господарського судочинства.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 18 серпня 2022 року у справі № 520/13981/21 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105935914>.

4.3. Справи, які підлягають розгляду в порядку кримінального судочинства

Дії НАБУ з надання запиту до Департаменту міжнародного поліцейського співробітництва, дії Департаменту із внесення до обліків Генерального секретаріату Інтерполу клопотання про публікацію циркулярного повідомлення щодо міжнародного розшуку та бездіяльність посадових осіб НАБУ щодо неповідомлення повної та об'єктивної інформації до Департаменту впливають з відносин в рамках розслідування кримінального провадження, а тому можуть розглядатися за правилами КПК України.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 2 лютого 2022 року у справі № 826/15154/17 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103893127>.

4.4. Справи, які підлягають розгляду в порядку цивільного судочинства

Спір щодо оскарження рішення зборів власників земельних часток (паїв) колективного сільськогосподарського підприємства (КСП), яке припинило існування, щодо виділення земельних ділянок у натурі (на місцевості) із земель колективної власності колишнього КСП не є корпоративним, а тому підлягає розгляду у порядку цивільного судочинства. Відповідачами у такому спорі є власники земельних часток (паїв) КСП

Скасування рішення районної державної адміністрації, яким затверджені прийняті рішення зборів власників земельних ділянок часток (паїв) КСП, без визнання недійсними самих рішень, не є належним способом захисту прав.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 20 квітня 2022 року у справі № 310/10621/18 можна ознайомитися за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/105301929>.

Спір за позовом боржника у виконавчому провадженні про стягнення з приватного виконавця основної винагороди за вчинення виконавчих дій як безпідставно набутих коштів на підставі статті 1212 ЦК України підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 26 жовтня 2022 року у справі № 229/1026/21 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107651454>.

5. Окремі правові висновки Великої Палати Верховного Суду

5.1. Адміністративна юрисдикція

В адвокатському запиті, який стосується надання публічної інформації, адвокат, крім посилання на відповідні статті Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», зобов'язаний послатися на підставу для отримання інформації, яка підпадає під визначення публічної, і на відповідні статті Закону України «Про доступ до публічної інформації», а також дотриматися вимог останнього, звернувши увагу суб'єкта, якому адресовано адвокатський запит, на його статус розпорядника публічної інформації.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 18 серпня 2022 року у справі № 520/13981/21 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105935914>.

5.2. Господарська юрисдикція

Включення до порядку денного установчих зборів співвласників питання про затвердження кошторису витрат на новостворене ОСББ і розміру внесків його співвласників з оформленням відповідного рішення зборів у складі загальних питань, що розглядалися установчими зборами співвласників багатоквартирного будинку, не може бути самостійною підставою для визнання недійсним рішення зборів у зазначеній частині.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 1 лютого 2022 року у справі № 910/5179/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103283361>.

Особа, яка голосувала за відповідні питання порядку денного зборів ОСББ (або, отримавши можливість проголосувати, не заперечувала щодо ухвалення відповідного рішення), не може надалі заперечувати в суді дійсність цього рішення, прийнятого зборами ОСББ, оскільки така особа діятиме всупереч власному волевиявленню на зборах співвласників і буде таким чином вводити в оману інших співвласників, які покладалися на первісне волевиявлення цієї особи.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 1 лютого 2022 року у справі № 910/5179/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103283361>.

Кредитор юридичної особи, позбавлений можливості заявити свої вимоги до цієї юридичної особи внаслідок неналежного здійснення процедури ліквідації юридичної особи, може звернутися з позовною вимогою про відміну державної реєстрації припинення юридичної особи, а не з вимогою про скасування реєстраційної дій в ЄДР про припинення юридичної особи.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 листопада 2022 року у справі № 911/3135/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107834207>.

У разі укладення договору купівлі-продажу нерухомого майна за відсутності в попереднього власника такого нерухомого майна належним чином оформлених прав користування земельною ділянкою, на якій розміщено нерухоме майно, положення статті 120 ЗК України, статті 377 ЦК України в частині переходу прав на земельну ділянку до нового власника в тому ж обсязі застосуванню не підлягають.

Отримання особою в оренду земельної ділянки в розмірах, що значно перевищують площу належної їй будівлі, для нового будівництва передбачає дотримання процедури проведення земельних торгів у порядку, визначеному положеннями статей 134, 135 ЗК України.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 20 липня 2022 року у справі № 910/5201/19 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105852860>.

Відступлення припиненого права вимоги (тобто майнового права вимоги, якого немає на момент укладення відповідного договору в будь-якого суб'єкта) не створює жодних правових наслідків для особи – власника майна, яке було обтяжене іпотекою.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 15 вересня 2022 року у справі № 910/12525/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106558719>.

Щодо вимог про визнання недійсними відкритих торгів (аукціону) та протоколу електронного аукціону ВП ВС вказала, що торги є правочином. Якщо вони завершуються оформленням договору купівлі-продажу, то оскаржити можна договір, а вимоги про визнання недійсними торгів (аукціону) та протоколу електронного аукціону не є належними й ефективними способами захисту

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 15 вересня 2022 року у справі № 910/12525/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106558719>.

5.3. Цивільна юрисдикція

Якщо сторона правочину вважає його нікчемним, то вона за загальним правилом може звернутися до суду не з вимогою про визнання нікчемного правочину недійсним, а за застосуванням наслідків виконання недійсного правочину (наприклад, з вимогою про повернення одержаного на виконання такого правочину), обґрунтовуючи свої вимоги нікчемністю правочину.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 13 липня 2022 року у справі № 496/3134/19 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105423479>.

Невстановлення судами факту реєстрації в Державному реєстрі обтяжень рухомого майна відомостей про звернення стягнення на предмет обтяження, а також

факту надіслання іншим обтяжувачам повідомлення про початок судового провадження у справі про звернення стягнення на предмет застави свідчить про недотримання обтяжувачем процедури звернення стягнення на заставлене майно та є підставою для відмови в задоволенні позовної вимоги про звернення стягнення на заставлене майно саме з цих мотивів.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 13 липня 2022 року у справі № 645/6151/15-ц можна ознайомитися за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/105624086>.

Положення частини п'ятої статті 442 ЦПК України стосовно можливості заміни сторони у виконавчому листі до відкриття виконавчого провадження не можуть бути застосовані за аналогією для випадків заміни сторони у виконавчому написі нотаріуса, виконавче провадження за яким ще не відкрито.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 12 жовтня 2022 року у справі № 183/4196/21 можна ознайомитися за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/107140909>.

Приписи частини першої статті 369 ЦПК України щодо письмового провадження за наявними у справі матеріалами без повідомлення сторін можуть бути застосовані судами апеляційної інстанції лише в разі розгляду апеляційних скарг на рішення суду, якщо наявні вимоги виключно майнового характеру й розмір ціни позову менше від ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, крім тих, які не підлягають розгляду в порядку спрощеного позовного провадження.

Якщо ж у справі наявні вимоги немайнового характеру, то розгляд такої справи в суді апеляційної інстанції здійснюється в судовому засіданні з повідомленням учасників справи.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 10 серпня 2022 року у справі № 202/4233/16 можна ознайомитися за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/105961909>.

Зведений дайджест судової практики Великої Палати Верховного Суду. Рішення, внесені до ЄДРСР за період із 01.01.2022 по 31.12.2022 / Упоряд.: департамент аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду / Відпов. за вип.: Секретар ВП ВС д. ю. н., професор, член-кореспондент НАПрН України Уркевич В. Ю. Київ, 2023. – 32 с.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень Великої Палати. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua